

Datum van inontvangstneming : 29/10/2013

Zaak C-498/13

Samenvatting van een verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement van de procesvoering van het Hof

Stuk ingediend op:

16 september 2013

Verwijzende rechter:

Symvoulío tis Epikrateias

Datum van de verwijzingsbeslissing:

1 augustus 2013

Verzoekende partij:

Agrooikosystemata EPE

Verwerende partijen:

Ypourgos Oikonomias kai Oikonomikon

Ypourgos Agrotikis Anaptyxis kai Trofimou

Perifereia Thessalias (Perifereiaki Enotita Magnisias)

Voorwerp van het geschil in het hoofdgeding

Uitlegging van verordening (EEG) nr. 2078/92 en van verordening (EG) nr. 746/96 met betrekking tot de term „agrarische bedrijfshoofden”, die als begunstigden gelden van de steunregeling voor het op lange termijn uit gebruik nemen van landbouwgrond.

Prejudiciële vraag

Vloeit uit het stelsel van [verordening (EEG) nr. 2078/92 en van verordening (EG) nr. 746/96] voort dat de hoedanigheid van landbouwer is vereist om in aanmerking te komen voor steun uit hoofde van de steunregeling voor het op lange termijn uit gebruik nemen van landbouwgrond, of volstaat daartoe dat de

aanvrager als beheerder van het onder de regeling gebrachte bedrijf het economische risico daarvan draagt?

Aangehaalde bepalingen van Unierecht

1) Verordening (EEG) nr. 2078/92 van de Raad van 30 juni 1992 betreffende landbouwproductiemethoden die verenigbaar zijn met de eisen inzake milieubescherming, en betreffende natuurbeheer (PB L 215, blz. 85); met name de negende en de dertiende overweging van de considerans, alsmede de artikelen 1 tot en met 5. Met deze verordening werd een door het Europese Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw medegefinancierde communautaire steunregeling ingesteld, die onder meer beoogde het uit productie nemen van landbouwgrond te bevorderen. Volgens de regeling dienden agrarische bedrijfshoofden zich ertoe te verbinden landbouwgrond voor milieubeschermingsdoeleinden gedurende ten minste 20 jaar uit productie te nemen, met name voor de totstandbrenging van reservaten van biotopen of natuurparken of ter bescherming van de waterhuishouding; daartegenover stond, dat aan die agrarische bedrijfshoofden dan steun kon worden verleend.

2) Verordening (EG) nr. 746/96 van de Commissie van 24 april 1996 houdende bepalingen ter uitvoering van verordening (EEG) nr. 2078/92 van de Raad betreffende landbouwproductiemethoden die verenigbaar zijn met de eisen inzake milieubescherming, en betreffende natuurbeheer (PB L 102, blz. 19); met name de vierde overweging van de considerans, alsmede de artikelen 5 tot en met 7, 9 en 11.

3) Beschikking (2000/115/EG) van de Commissie van 24 november 1999 betreffende de definities van de kenmerken, de lijst van landbouwproducten, de uitzonderingen op de definities en de regio's en gebieden voor de enquêtes inzake de structuur van de landbouwbedrijven (PB L 38, blz. 1); met name de punten B/01 en B/02 van bijlage 1.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

1) Gemeenschappelijk besluit nr. 237/348747/8765/9.9.1996 van de ministers van Landbouw en van Financiën betreffende de toepassing van verordening nr. 2078/92, waarbij de grondslag is gelegd voor het Griekse programma voor het op lange termijn uit gebruik nemen van landbouwgronden werd ingesteld.

2) Besluit nr. 79184/1957/6.11.1996 van de minister van Landbouw tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van bovengenoemd gemeenschappelijk besluit voor de toepassing van de steunregeling.

Voorgeschiedenis

Verzoekster is opgericht als besloten vennootschap. Tot haar statutaire doelstelling behoort onder meer het verrichten van studies inzake programma's en projecten voor de bescherming, het herstel en bevordering van het agrarische en natuurlijke landschap, alsmede de uitvoering daarvan. Op 16 september 1997 nam verzoekster van verschillende natuurlijke personen een stuk grond in pacht in de prefectuur Magnisia, teneinde daar op eigen kosten in het kader van verordening nr. 2078/92 natuurgebieden en/of natuurparken enzovoort aan te leggen. Op 26 januari 1998 sloot zij met het ministerie van Landbouw een exploitatieovereenkomst in het kader van het programma „op lange termijn uit gebruik nemen van landbouwgronden” van verordening nr. 2078/92. Bovengenoemd door verzoekster gepacht land werd voor een periode van 20 jaar opgenomen in het programma, dat voorzag in de betaling van een jaarlijkse basissteun per hectare alsmede, voor de duur van 5 jaar, in de betaling van een aanvullende jaarlijkse steun per hectare ter vergoeding van de met de aanleg van een natuurgebied (of natuurpark of reservaat) gemoeide kosten. Met deze overeenkomst verbond verzoekster zich met betrekking tot de grond in kwestie tot deelname aan het programma en tot naleving van de daaruit voortvloeiende verplichtingen. Tevens was bepaald dat de minister de overeenkomst om zwaarwegende en onvoorziene redenen voortijdig kon beëindigen.

In het jaar 2001 rees twijfel of het bewuste stuk grond wel voor het programma in aanmerking kwam, toen de Dasiki Ypiresia (dienst bosbeheer) het als bosgebied aanwees. De ingestelde controlecommissie was van oordeel dat het wel voor het programma in aanmerking kwam, maar meende dat verzoekster niet voldeed aan de voorwaarden om volgens de regeling steun te kunnen ontvangen. Daarop werd de exploitatieovereenkomst tussen de minister van Landbouw en verzoekster bij besluit van het hoofd van de directie agrarische ontwikkeling van het provinciaal bestuur van Magnisia opgezegd en werd het grondgebied uit het steunprogramma geschrapt.

Verzoekster stelde tegen dit besluit beroep in bij het Dioikitiko Efeteio (bestuursgerecht) te Larissa, met het betoog dat uit de verordeningen nrs. 2078/92 en 746/96 valt af te leiden dat een natuurlijke of rechtspersoon in aanmerking kan komen voor steun uit hoofde van verordening nr. 2078/92 wanneer hij, hetzij in de hoedanigheid van eigenaar of als pachter, landbouwgrond in bezit heeft, ongeacht of hij landbouwwerkzaamheden verricht in bestaande landbouwbedrijven die als zodanig inkomsten opleveren. Volgens verzoekster komt deze uitlegging van de verordeningen van de Unie tevens tot uitdrukking in artikel 4, lid 1, van gemeenschappelijk ministerieel besluit nr. 237/348747/8765/9.9.1996, dat werd vastgesteld om uitvoering te geven aan verordening nr. 2078/92.

Het Dioikitiko Efeteio te Larissa verwierp het beroep. Het oordeelde dat uit de bepalingen van de verordeningen nr. 2078/92 en nr. 746/96, die uitdrukkelijk spreken van „landbouwers”, alsmede uit de considerans van verordening

nr. 2078/92 volgt, dat deelname aan de regeling met het bijbehorende recht op steun alleen openstaat voor personen waarvan de bedrijfsactiviteit hoofdzakelijk bestaat uit het verrichten van landbouwwerkzaamheden en die uit de bewerking van de onder de regeling gebrachte landbouwgronden inkomsten ontvangen, die zij zullen verliezen ten gevolge van de verplichtingen en restricties waaraan zij zich voor de vastgestelde periode onderwerpen (zoals die betreffende het terugbrengen van de productie, verhoging van de productiekosten of het stopzetten van het bedrijf enzovoort). Niet in de landbouw werkzame personen kunnen slechts bij uitzondering aan het programma deelnemen, onder de speciale voorwaarden die de lidstaten in overeenstemming met verordening nr. 2078/92 vaststellen. In het onderhavige geval oordeelde het Efeteio dat, nu verzoekster niet werkzaam was in de landbouw en geen inkomsten had verloren door het stopzetten van het landbouwbedrijf, maar de grond in kwestie in het kader van haar statutaire commerciële activiteiten had gepacht teneinde deze onder de regeling te brengen en de betrokken verplichtingen jegens de overheid was aangegaan in ruil voor de ontvangst van de steun, niet voldeed aan de voorwaarden om met betrekking tot deze grond als begunstigde te worden aangemerkt.

Het door verzoekster op 17 maart 2001 bij het verwijzende gerecht ingestelde beroep in cassatie is gericht tegen deze beslissing van het Dioikitiko Efeteio te Larissa.

Motivering van de verwijzing

Het verwijzende gerecht is verdeeld over de betekenis van de term “begunstigde” in de zin van de communautaire steunregeling voor het op lange termijn uit gebruik nemen van landbouwgrond.

Volgens de meerderheidsopvatting heeft het Dioikitiko Efeteio te Larissa terecht geoordeeld dat personen die niet de hoedanigheid van landbouwer hebben en geen landbouwinkomsten verliezen, niet in aanmerking komen voor steun. Gelet op de door het Hof van Justitie van de Europese Unie aan verordening nr. 2078/92 gegeven uitlegging (arrest van 19 september 2000, Huber, C-336/00, Jurispr. blz. I-7699), sluit deze verordening deelname aan het steunprogramma van een persoon die (als pachter) landbouwgrond in bezit heeft niet uit, maar veronderstelt zij wel een juridische en economische band van die persoon met de grond in kwestie, waardoor hij zich als landbouwer die inkomsten verwerft uit de exploitatie van die grond, kan inzetten voor de verwezenlijking van de agrarische- en milieudoelinden van het communautaire programma. Dit blijkt zowel uit het stelsel van de verordening, die tot doel heeft landbouwers (eigenaars of pachters van de grond) aan te zetten tot de toepassing van extensieve landbouwmethoden, als met name uit de bepalingen van de verordening betreffende de maatstaven voor de berekening van de te verlenen steun, waarin het verlies van inkomsten uit de landbouw als criterium wordt genoemd. Voor commerciële ondernemingen

waarvan de werkzaamheid bestaat uit het doen opnemen van landbouwgronden in het programma is het echter per definitie niet mogelijk dat zij uit de landbouw afkomstige inkomsten derven. Een andersluidende uitlegging van de relevante bepalingen van de verordening zou naar het oordeel van de meerderheid omzeiling van haar bepalingen in de hand werken en ertoe leiden dat de steun belandt bij andere personen dan waarvoor deze is bedoeld.

De minderheid is van oordeel dat de hoedanigheid van landbouwer geen noodzakelijk vereiste is om als bezitter van landbouwgrond uit hoofde van verordening nr. 2078/92 voor steun in aanmerking te komen. Het volstaat dat de natuurlijke of rechtspersoon die de grond in bezit heeft, juridisch verantwoordelijk is voor het beheer van het betrokken bedrijf en het met de verwezenlijking van de doelstellingen van het programma gemoeide bedrijfsrisico draagt. Deze ruime uitlegging van verordening nr. 2078/92 vindt steun in de in het Unierecht erkende mogelijkheid (zie arresten Hof van 26 oktober 2006, Koninklijke Coöperatie Cosun, C-248/04, Jurispr. blz. I-10211, punten 48 tot en met 52, en 12 december 1985, Krohn, 165/84, Jurispr. blz. 3997, punt 14) dat marktdeelnemers met succes een beroep kunnen doen op overeenkomstige toepassing van een verordening die eigenlijk niet op hen van toepassing is, wanneer zij aantonen dat de voor hen geldende regeling in hoge mate overeenstemt met de regeling waarvan om overeenkomstige toepassing wordt verzocht, mits de verordening niet het tegengestelde bepaalt.

Onder deze omstandigheden oordeelt het verwijzende gerecht dat er redelijke twijfel is over de uitlegging van de bepalingen van de verordeningen nrs. 2078/92 en 746/96 en over de definitie van begunstigde van steun voor het op lange termijn uit gebruik nemen van landbouwgrond, als persoon die landbouwgrond bezit of een landbouwbedrijf leidt. Het houdt derhalve zijn beslissing aan en legt de hierboven vermelde prejudiciële vraag voor aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.